

ЗАТВЕРДЖУЮ

Віце-президент ПрАТ «Вищий
навчальний заклад «Міжрегіональна
Академія управління персоналом»

С.В.Храпатий

« 29 » травня 2025 р.

ВИСНОВОК

**ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 053 «Психологія»
Мініна Микити Олександровича
на тему: «Особливості розвитку резильєнтності студентської молоді»**

ВИТЯГ

**з протоколу № 9 засідання фахового семінару кафедри психології
Міжрегіональної Академії управління персоналом
від 22 травня 2025 року**

Присутні:

Головуючий: Павлюк Марія Михайлівна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології;

Секретар: Мельничук Оксана Богданівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.

Члени семінару:

Раєвська Яна Миколаївна, доктор психологічних наук, професор, директор ННПСН, завідувач кафедри психології;

Гриць Антоніна Михайлівна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології;

Синякова Віра Богданівна, доктор психологічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри психології;

Самойленко Оксана Анатоліївна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри психології;

Ткачук Тетяна Леонідівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології;

Шопша Олена Леонідівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології;

Коняєва Лілія Дмитрівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології;

Лазаренко Ольга Володимирівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології;

Платаш Лариса Броніславівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології;

Шопша Микола Миколайович, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри психології;

Палій Світлана Анатоліївна, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин, декан ННПСН;

Нич Тамара Володимирівна, кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії та суспільних дисциплін;

Бойко Світлана Станіславівна, кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедри журналістики;

Бахов Іван Степанович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу;

Братусь Ганна Анатоліївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та управління бізнесом;

Каліна Ірина Іванівна, доктор економічних наук, професор, заступник директора ННІУЕБ;

Присутні на засіданні 18 осіб, із яких 8 докторів і 10 кандидатів наук. У тому числі: 4 докторів психологічних наук, 2 докторів педагогічних наук, 2 докторів економічних наук, 5 кандидатів психологічних наук, 1 кандидат педагогічних наук, 1 кандидат політичних наук, 1 кандидат філософських наук, 2 кандидати наук з державного управління.

Порядок денний:

1. Обговорення дисертаційної роботи Мініна Микити Олександровича на тему: «Особливості розвитку резильєнтності студентської молоді», поданої для попередньої експертизи на предмет її рекомендації до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія».

Дисертація виконана в ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Науковий керівник – д.психол.н. Раєвська Яна Миколаївна, професор, директор Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук Міжрегіональної Академії управління персоналом.

Рецензент дисертації: к.психол.наук, доцент, доцент кафедри психології Шопша О.Л.

СЛУХАЛИ:

Доповідь Мініна Микити Олександровича: «Особливості розвитку резильєнтності студентської молоді», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія». Тема затверджена Вченою Радою Міжрегіональною Академією управління персоналом протоколом № 1 від 26 січня 2022 року.

Науковий керівник – д.психол.н. Раєвська Яна Миколаївна, професор, директор Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук Міжрегіональної Академії управління персоналом.

Доповідь здобувача:

Шановний пане головуєчий! Шановні учасники поважного зібрання!

Вашій увазі пропонується дисертація на тему: «**Особливості розвитку резильєнтності студентської молоді**», яку виконано на кафедрі психології Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук Міжрегіональної Академії управління персоналом.

Вибір даної теми зумовлений тим, що питання формування та розвитку резильєнтності молоді, зокрема студентської, набуває особливої актуальності в умовах соціальних трансформацій, нестабільності та зростання психоемоційного навантаження. Саме студенти як соціально активна та водночас вразлива група потребують особливої уваги щодо підтримки їхньої психологічної стійкості, здатності адаптуватися до складних життєвих обставин, долати стреси та зберігати цілісність особистості. Науковий інтерес до феномена резильєнтності зумовлений його мультифакторною природою, що охоплює когнітивні, емоційно-вольові та поведінкові компоненти. Вивчення цього явища дозволяє не лише глибше зрозуміти внутрішні ресурси особистості, а й розробити ефективні психокорекційні програми для оптимізації процесу соціалізації та професійного становлення студентської молоді.

Об'єкт дослідження: студентська молодь в процесі адаптації до навчального, соціального та особистісного середовища.

Предмет дослідження: розвиток резильєнтності як внутрішнього ресурсу особистості студентської молоді для подолання стресових ситуацій та забезпечення ефективної адаптації до життєвих викликів.

Мета: виявити особливості формування та розвитку резильєнтності у студентської молоді та визначити основні психологічні умови та чинники, що сприяють її підвищенню в процесі соціальної та навчальної адаптації.

Для досягнення мети дослідження в роботі поставлено такі **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати теоретико-методологічні підходи до вивчення феномена резильєнтності в сучасній психологічній науці та визначити основні концепції її розуміння;

2. З'ясувати вікові особливості розвитку резильєнтності в юнацькому віці, зокрема у студентський період як чутливий до змін етап життєвого шляху особистості;

3. Виявити й охарактеризувати індивідуально-психологічні, соціокультурні та освітні чинники, що впливають на формування резильєнтності студентської молоді;

4. Емпірично дослідити рівень розвитку резильєнтності студентської молоді з використанням відповідних психодіагностичних методик;

5. Проаналізувати психологічні предиктори, що зумовлюють високий або низький рівень резильєнтності у студентів в умовах соціального напруження;

6. Розробити та апробувати психологічну програму розвитку резильєнтності студентської молоді з урахуванням виявлених чинників і потреб цільової аудиторії;

7. Оцінити ефективність розробленої програми за допомогою повторного психодіагностичного вимірювання та визначити динаміку змін;

8. Надати практичні рекомендації для викладачів, психологів і працівників освітніх закладів щодо створення умов для підтримки та розвитку резильєнтності студентської молоді.

Для розв'язання поставлених завдань використано комплексні методи, включаючи:

- *теоретичні*: порівняльний, системно-структурний методи, метод узагальнення та наукового спостереження щодо сучасного стану досліджуваної проблеми;

- *емпіричні*: констатувальний та формувальний експерименти, психодіагностичні методики: Шкала резильєнтності Коннора-Девідсона-25; Симптоматичний опитувальник SCL-90 R; Опитувальник рівня суб'єктивного стресу PSS-10; «Шкала психологічного стресу PSM-25»; Методика дослідження копінг-поведінки в стресових ситуаціях – The Coping Inventory for Stressful Situations (CISS) (Н. Ендлер, Дж. Паркер); Методика «Індикатор копінг-стратегій» Д. Амірхана ; Тест на самооцінку самоконтролю в спілкуванні (М. Снайдер); «Методика самооцінки функціонального стану «САН» (В. А. Доскін та ін.).

- *методи математичної обробки даних* із їх подальшою якісною інтерпретацією та змістовним узагальненням. Статистична обробка даних і графічна презентація результатів дослідження здійснювалася за допомогою пакета статистичних програм SPSS (версія 20.0).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що:

вперше: здійснено комплексне емпіричне дослідження ефективності психокорекційної програми розвитку резильєнтності студентської молоді в умовах соціальної нестабільності та академічної невизначеності, що дозволило кількісно підтвердити вплив програми на ключові психічні й фізіологічні характеристики, пов'язані зі стресостійкістю та адаптивністю особистості;

визначено: динаміку змін основних показників резильєнтності, психоемоційного стану, суб'єктивного сприйняття стресу, психофізіологічного напруження, функціонального самопочуття, копінг-стратегій та рівня соціального самоконтролю на основі статистично валідного аналізу даних за вісьмома психодіагностичними методиками;

теоретично обґрунтовано доцільність розгляду резильєнтності як динамічного інтегративного утворення, що включає когнітивний, емоційно-регуляторний, соціально-комунікативний, фізіологічний та поведінковий, і функціонує як адаптаційний ресурс у складних соціальних умовах.

досліджено рівень розвитку резильєнтності студентської молоді та встановлено його залежність від таких психологічних предикторів, як емоційна стабільність, самооцінка, комунікативна компетентність, адаптаційний потенціал, мотивація досягнення та ціннісні орієнтації;

доведено високу ефективність впровадженої психокорекційної програми розвитку резильєнтності студентської молоді, яка забезпечує істотне зниження

рівня стресу (PSS-10), емоційного напруження (SCL-90-R), психофізіологічного дискомфорту (PSM-25), а також сприяє підвищенню загальної стресостійкості (CD-RISC), покращенню копінг-стратегій (CISS, Д. Амірхан), комунікативного самоконтролю (М. Снайдер) та функціонального стану (САН); усі виявлені зміни є статистично значущими з високим розміром ефекту (Cohen's $d \geq 1.0$);

розроблено та апробовано структуровану психокорекційну програму, що включає чотири функціональні блоки – розвиток емоційної саморегуляції, подолання тривожності, формування позитивного мислення та активізацію соціальної підтримки – яка тривала чотири місяці та охопила 125 студентів експериментальної групи; програму протестовано з дотриманням умов наукового контролю й повторного вимірювання;

виокремлено практичні рекомендації для фахівців психологічної служби, науково-педагогічних працівників та адміністрацій закладів вищої освіти щодо створення психоемоційно безпечного освітнього середовища, що сприяє розвитку резильєнтності, з урахуванням індивідуально-психологічних і гендерних особливостей студентської молоді;

поглиблено та уточнено: понятійно-категоріальний апарат дослідження феномена резильєнтності в межах сучасної психологічної науки, з урахуванням вікових особливостей студентської молоді, що дало змогу визначити резильєнтність як інтегральну здатність особистості до адаптації, саморегуляції та збереження функціональної цілісності в умовах стресу та невизначеності;

структура резильєнтності як цілісного психічного утворення, що включає когнітивно-оцінювальні, емоційно-вольові, мотиваційні, поведінкові та фізіологічні компоненти, кожен з яких може бути цілеспрямовано розвинений у рамках психокорекційного впливу;

критерії, показники та психодіагностичні інструменти оцінювання рівня резильєнтності студентської молоді, що забезпечило можливість валідного вимірювання динаміки змін у процесі впровадження програми.;

подальшого розвитку набули: підходи до психологічного супроводу студентської молоді в системі вищої освіти в контексті формування резильєнтності як ресурсу життєстійкості, самореалізації та соціальної адаптації.

Відповідно до першого завдання проаналізовано поняття «резильєнтність», яке в сучасній психологічній науці розглядається як складне багатовимірне явище, що відображає здатність особистості ефективно протистояти труднощам, адаптуватися до життєвих змін, швидко відновлюватися після стресових подій і зберігати внутрішню цілісність у критичних ситуаціях. З одного боку, резильєнтність визначається як сукупність внутрішніх ресурсів, що забезпечують психоемоційну стійкість, а з іншого – як динамічний процес взаємодії між індивідом і середовищем, що активізує механізми саморегуляції та соціальної адаптації. У контексті студентської молоді резильєнтність набуває особливої значущості як базова умова ефективного функціонування в умовах академічної невизначеності, емоційного напруження та соціального тиску, характерних для цього вікового періоду.

Проведено диференціацію понять ««резильєнтність», «стресостійкість» та «адаптивність». Так, резильєнтність розглядається як інтегральна властивість особистості, що відображає її здатність не лише протистояти труднощам і стресу, але й трансформувати негативний досвід у ресурс подальшого розвитку. Вона включає емоційну стабільність, здатність до відновлення, збереження життєвого смислу, саморегуляцію поведінки та підтримання конструктивної взаємодії з соціальним оточенням.

Стресостійкість у психологічному вимірі визначається як здатність особистості зберігати функціональну активність у стресових ситуаціях без руйнування внутрішніх структур, при цьому вона є важливим компонентом резильєнтності, але не охоплює її повною мірою. Стресостійкість передусім орієнтована на витривалість і опір до дестабілізуювальних факторів.

Адаптивність трактується як здатність особистості змінюватися відповідно до вимог середовища шляхом мобілізації наявних психологічних ресурсів. Вона виражається у гнучкості мислення, поведінки, емоційній реактивності та готовності до засвоєння нових соціальних ролей. На відміну від резильєнтності, адаптивність не завжди передбачає збереження позитивного психоемоційного стану після кризи.

Відповідно до другого завдання з'ясовано вікові особливості розвитку резильєнтності в юнацькому віці, зокрема у студентський період як чутливий до змін етап життєвого шляху особистості. Резильєнтність у юнацькому віці формується на перетині низки внутрішніх і зовнішніх чинників, зокрема: когнітивного розвитку, емоційної зрілості, становлення ідентичності, соціального самовизначення та автономії. У цей період особистість зазнає суттєвого впливу з боку освітнього середовища, соціальних очікувань, професійного самовизначення та міжособистісних стосунків:

Теорія психосоціального розвитку Е. Еріксона вказує, що юнацький вік – це фаза формування ідентичності, де ключовим завданням є інтеграція власного «Я» та пошук життєвого шляху, що безпосередньо впливає на стійкість до стресу та здатність до адаптації.

Когнітивний-розвиток – теорія Ж. Піаже підкреслює, що на цьому етапі формується здатність до абстрактного мислення, прогнозування наслідків, прийняття рішень, що є важливими когнітивними умовами для розвитку резильєнтності.

Теорія емоційної регуляції (Дж. Гросс) пояснює, що саме в юності активно розвиваються механізми контролю емоційних реакцій, які критично важливі для резистентності до деструктивного впливу стресу.

Теорія самоактуалізації А. Маслоу акцентує увагу на прагненні юнаків до самореалізації, що є ресурсом для внутрішньої мотивації та стійкості до зовнішніх труднощів.

Модель життєвих подій та копіngu Р. Лазаруса і С. Фолькман дозволяє розглядати юнацький вік як критичний період активного набуття стратегій подолання стресу, які формують основу майбутньої стійкості.

Визначено соціально-психологічні чинники, що впливають на формування резильєнтності студентської молоді, зокрема:

когнітивна складова: рівень розвитку рефлексивного мислення; здатність до переосмислення досвіду та формування продуктивних установок; наявність чітких цілей та здатності до планування; вміння оцінювати ситуацію в довгостроковій перспективі; гнучкість у прийнятті рішень;

емоційно-регуляторна складова: здатність до саморегуляції емоцій; рівень емоційної стабільності; адекватність емоційних реакцій на стресові події; рівень тривожності та стійкість до емоційного виснаження; сформованість позитивного емоційного фону;

мотиваційна складова: наявність внутрішньої мотивації до досягнень; стійкість до фрустрацій у разі невдач; рівень самооцінки та самоповаги; сформованість життєвих орієнтирів та смислів; прагнення до особистісного зростання;

соціально-комунікативна складова: здатність встановлювати довірливі взаємини з оточенням; навички конструктивного вирішення міжособистісних конфліктів; комунікативна впевненість та асертивність; наявність підтримувального соціального оточення (родина, друзі, одногрупники, викладачі);

психофізіологічна складова: здатність до відновлення після психоемоційних і фізичних навантажень; рівень загального функціонального стану організму; якість сну; соматичне самопочуття; стійкість до втоми; тілесна енергія та активність;

освітньо-середовищна складова: рівень підтримки з боку викладачів і академічного середовища; доступність ресурсів для саморозвитку; чіткість освітніх вимог і можливість адаптації до них; атмосфера довіри та партнерства в закладі вищої освіти;

ціннісно-смилова складова: наявність екзистенційного смислу життя; цінність освіти як особистого ресурсу; сформованість цілісної Я-концепції; гармонійна інтеграція особистих і соціальних цілей.

Відповідно до третього завдання дослідження проводилося у три етапи (*підготовчому, констатувальному, формувальному*) в період з 2021 р. по 2025 р.

Дослідження рівня розвитку резильєнтності було проведено в Міжрегіональній академії управління персоналом (МАУП), розташованій у місті Київ. Особливістю цього дослідження стало те, що воно здійснювалося в умовах воєнного стану, що вплинуло як на методологію, так і на інтерпретацію отриманих результатів. У вибірці взяли участь 250 студентів віком від 19 до 23 років, які навчаються на різних спеціальностях академії. 3-поміж учасників дослідження було порівну чоловіків і жінок – по 125 осіб кожної статі.

Методичне забезпечення представлено на слайді. Визначено основні компоненти психічного здоров'я (когнітивний, емоційно-регуляторний, соціально-комунікативний, фізіологічний та поведінковий), його критерії та методики дослідження.

За результатами дослідження виявлено, що: що 40 % студентів (100 осіб) мають високий рівень резильєнтності за шкалою CD-RISC, що свідчить про їхню здатність до ефективної адаптації, емоційної стабільності та конструктивного реагування на кризові ситуації.

Водночас 24 % студентів (60 осіб) демонструють низький рівень стресостійкості, що супроводжується підвищеною емоційною вразливістю, відчуттям безпорадності та потребує систематичної психологічної підтримки.

Дані шкали SCL-90-R виявили помірний рівень психоемоційного дистресу (GSI – 20 %). Найпоширеніші прояви: депресивність (23,5 %), тривожність (20,5 %), інтерперсональна чутливість (19 %) та соматизація (16,5 %). У жінок ці симптоми зафіксовано частіше, що свідчить про підвищену емоційну реактивність.

За шкалою PSS-10 50 % студентів перебувають у зоні середнього суб'єктивного стресу, а ще 20 % – в зоні високого ризику хронічного напруження. Дані шкали PSM-25 показали, що 24 % студентів мають високий рівень психофізіологічної напруги, а 49 % – середній, що вимагає термінового впровадження оздоровчих і регулятивних програмі.

Результати діагностики за методикою CISS виявили, що:

46 % студентів застосовують проблемно-орієнтовані копінг-стратегії, орієнтовані на активне вирішення проблем;

28 % обирають емоційне реагування, а 26 % – копінг уникнення, що є деструктивними стратегіями в умовах тривалого навантаження.

Оцінка соціального самоконтролю за методикою М. Снайдера засвідчила, що 22 % студентів мають низький рівень самоконтролю, що ускладнює взаємодію, комунікацію та знижує стресостійкість.

Методика «САН» показала, що лише 38 % респондентів перебувають у функціонально сприятливому стані, а решта демонструють компенсовані або субоптимальні показники самопочуття, активності й настрою.

Висновок: Суттєва частина студентів виявляє емоційну та соматичну вразливість, що супроводжується недостатньо сформованими стратегіями подолання труднощів і вимагає психопрофілактичної та корекційної підтримки.

Регресійний аналіз показав, що психофізіологічний тонус ($\beta = +0,31$) та проблемно-орієнтований копінг ($\beta = +0,28$) є найпотужнішими позитивними предикторами резильєнтності. Навпаки, копінг уникнення ($\beta = -0,26$) та високий суб'єктивний стрес ($\beta = -0,22$) негативно впливають на адаптаційний ресурс.

Соціальний самоконтроль виконує буферну функцію ($\beta = +0,19$), допомагаючи зменшити вплив стресу на особистість.

Інтегративна модель SEM підтвердила, що внутрішній ресурс, активний копінг і соціальна підтримка формують основу резильєнтності (пояснена дисперсія – 58 %).

Таким чином, понад половину варіативності стійкості студентів до стресу можна пояснити психофізіологічними й когнітивно-поведінковими факторами,

що створює науково обґрунтоване підґрунтя для цілеспрямованої психокорекції та профілактики.

Відповідно до четвертого завдання Для емпіричного вимірювання рівня резильєнтності студентської молоді використано комплекс з 8 психодіагностичних методик, які охоплювали когнітивно-емоційні, поведінкові, соціальні та фізіологічні параметри адаптації.

За результатами кореляційного аналізу встановлено статистично значущі зв'язки між рівнем резильєнтності (CD-RISC) та рядом психоемоційних показників:

пряма кореляція між високим рівнем резильєнтності та проблемно-орієнтованими копінг-стратегіями ($r = +0,52$; $p < 0,001$), емоційною стабільністю, соціальним самоконтролем ($r = +0,36$; $p < 0,01$) та сприятливим функціональним станом за шкалою «CAH» ($r = +0,48$; $p < 0,001$);

обернена кореляція між резильєнтністю та рівнем психоемоційного дистресу (GSI) ($r = -0,29$; $p < 0,05$), *суб'єктивного стресу (PSS-10)* ($r = -0,35$) та *копінгом уникнення* ($r = -0,42$);

Отже, студенти з високою резильєнтністю краще контролюють емоції, активно долають труднощі та менше схильні до психологічного виснаження.

Регресійний аналіз із включенням п'яти основних змінних (CAH, CISS Problem, CISS Avoid, PSS-10, Snyder Self-Control) дозволив виявити значущі зв'язки між внутрішніми ресурсами особистості та рівнем резильєнтності.

Встановлено, що психофізіологічний тонус ($\beta = +0,31$) і проблемно-орієнтована стратегія ($\beta = +0,28$) є найпотужнішими позитивними предикторами, які підвищують адаптаційний потенціал студентів;

Копінг уникнення ($\beta = -0,26$) та високий рівень суб'єктивного стресу ($\beta = -0,22$) чинять негативний вплив на здатність молоді адаптуватися до складних обставин;

Соціальний самоконтроль ($\beta = +0,19$) виконує роль буфера, що пом'якшує вплив стресових факторів на емоційний стан.

Визначено, що Фінальна модель регресійного аналізу пояснює 52 % варіативності рівня резильєнтності ($F(5,244) = 26,4$; $p < 0,001$), що є високим показником надійності моделі.

Отже, було встановлено, що *резильєнтність студентської молоді прямо залежить від фізичного самопочуття, вміння регулювати емоційні реакції, усвідомленого подолання труднощів та соціальної гнучкості*;

Комбінація фізіологічного ресурсу, активного копіngu та соціального самоконтролю формує найбільш стійкий профіль адаптивної особистості;

Відповідно до п'ятого завдання проаналізовано психологічні предиктори резильєнтності студентської молоді, що представлено на слайді.

Позитивні предиктори високої резильєнтності:

- 1) Психофізіологічний тонус – високий рівень енергії, гарне соматичне самопочуття, стабільність біоритмів ($\beta = +0,31$);
- 2) Проблемно-орієнтована копінг-стратегія – здатність до активного вирішення проблем і мобілізації ресурсів ($\beta = +0,28$);

3) Соціальний самоконтроль – здатність до гнучкого самопредставлення. адаптивна поведінка в соціальній взаємодії ($\beta = -0,19$).

Негативні предиктори низької резильєнтності:

1) Стратегія уникнення – емоційне відсторонення, схильність до пасивної поведінки в стресових ситуаціях ($\beta = -0,26$);

2) Суб'єктивне відчуття стресу – зниження віри в контроль над обставинами, тривожність, когнітивна втома ($\beta = -0,22$).

Відповідно до шостого завдання апробовано програму розвитку резильєнтності студентської молоді. Програма тривала 4 місяці та включала 8 психодіагностичних методик для оцінки ефективності.

Відповідно до сьомого завдання оцінено ефективність розробленої програми:

Значуще підвищення рівня резильєнтності за шкалою CD-RISC ($t = 11,46$; $p < 0,001$; $d = 1,34$);

Помітне зниження рівня суб'єктивного стресу (PSS-10), емоційного дистресу (SCL-90-R) та психофізіологічної напруги (PSM-25);

Підвищення проблемно-орієнтованих копінг-стратегій, соціального самоконтролю та функціонального стану за методикою «САН»;

Покращення показників самопочуття, активності, настрою та мотивації до навчання;

Особливо виражені позитивні зміни у підгрупах із підвищеним рівнем тривожності, депресії та стресу.

Розроблена програма довела свою високу ефективність у формуванні адаптивного потенціалу, зниженні психоемоційного навантаження та розвитку стійкості до стресу. Вона є практично застосовною, гнучкою до умов воєнного стану та може використовуватись у закладах вищої освіти для збереження психічного здоров'я молоді

Відповідно до восьмого завдання надано практичні рекомендації щодо підтримки резильєнтності студентської молоді.

Для створення сприятливих умов, які сприяють розвитку та збереженню психологічної стійкості студентів, доцільно реалізовувати комплексні заходи в межах освітнього простору, зокрема:

Індивідуальні та групові психологічні консультації – для своєчасної допомоги у подоланні стресу, тривожних станів та емоційного вигорання;

Проведення тренінгів з емоційної саморегуляції, стрес-менеджменту та розвитку копінг-навичок;

Інтеграція майндфулнес-практик та тілесно орієнтованих технік у щоденну студентську активність;

Створення підтримувального освітнього середовища з акцентом на безпечну комунікацію, повагу до меж та розвиток взаємопідтримки в студентських колективах;

Гнучке академічне планування, адаптоване до змін соціального середовища та потреб студентів в умовах воєнного стану;

Підключення цифрових платформ самодопомоги, мобільних застосунків для моніторингу настрою, медитацій і трекінгу самопочуття;

Залучення кураторів, менторів і студентських наставників як джерела соціальної підтримки та прикладу адаптивного реагування;

Популяризація психоосвіти через факультативи, вебінари та інформаційні кампанії щодо психічного здоров'я та резильєнтності.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів даної проблеми. Перспективою наукових досліджень є розширення вибірки дослідження на інші регіони України, довготривале відстеження ефектів програми у форматі лонгітюдного дослідження, адаптація програми до різних вікових груп і освітніх рівнів, а також інтеграція результатів у формування національної стратегії з розвитку психічного здоров'я молоді.

На цьому доповідь завершено. Дякую за увагу!

ЗАПИТАННЯ:

Павлюк Марія Михайлівна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології:

- *Чому саме резильєнтність була обрана як об'єкт дослідження в умовах сучасної України*

Відповідь здобувача: Дякую за запитання.

Резильєнтність, як здатність до психологічної адаптації та відновлення після стресових ситуацій, є критично важливою в умовах глибоких соціальних трансформацій, які переживає Україна. Воєнний стан, економічна нестабільність, зростаюча невизначеність у сфері освіти та працевлаштування створюють постійний тиск на молодь, особливо студентську, як одну з найбільш вразливих соціальних груп. Резильєнтність є інтегральним ресурсом, який дозволяє студентам не лише зберігати психічне здоров'я, але й продуктивно функціонувати, навчатись, розвиватись в умовах хронічного стресу. Тому саме вона стала центральним об'єктом дослідження.

Братусь Ганна Анатоліївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та управління бізнесом:

- *Як ваша програма враховує гендерні особливості у формуванні резильєнтності?*

Відповідь здобувача: Дякую за запитання.

Гендерні особливості проявляються, зокрема, у різному рівні емоційної реактивності та способах реагування на стрес. Наше дослідження показало, що жінки-студентки частіше демонструють підвищений рівень тривожності та депресивних симптомів. У відповідь на це, програма була адаптована: окремі модулі орієнтовані на розвиток навичок емоційної саморегуляції, стрес-менеджменту та тілесної обізнаності (майндфулнес). Також передбачено індивідуальні підходи та гнучкість у роботі з чоловіками, які частіше обирають копінг-стратегії уникнення. Така диференціація забезпечує більшу ефективність втручання.

Лазаренко Ольга Володимирівна кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології:

- *Які особливості психокорекційної програми роблять її ефективною саме для студентської молоді?*

Відповідь здобувача: Дякую за запитання.

Програма орієнтована на специфічні потреби студентів: високий рівень академічного навантаження, емоційна нестабільність, невизначеність майбутнього. Вона побудована на принципах інтерактивності, короткострокового впливу (4 місяці), використання цифрових технологій (мобільні застосунки, онлайн-сесії), а також поєднує когнітивно-поведінковий підхід, майндфулнес, елементи групової терапії. Особлива увага приділяється розвитку саморегуляції, копінг-навичок і соціальної підтримки, що безпосередньо відповідає особливостям юнацького віку.

Коняєва Лілія Дмитрівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології:

- *Як ви перевіряли надійність і валідність використаних методик?*

Відповідь здобувача: Дякую за запитання.

Усі методики мають високу психометричну валідність і були адаптовані для використання в українському соціокультурному контексті. Надійність підтверджувалась шляхом внутрішньої узгодженості (коефіцієнти α Кронбаха), а також перевіркою кореляцій з іншими валідними шкалами. Статистична обробка даних проводилась у програмному пакеті SPSS (версія 20.0), з використанням регресійного, факторного й кореляційного аналізу, що дало змогу виявити надійні предиктори та зв'язки між змінними.

Платаш Лариса Броніславівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології:

- *Яке практичне значення має ваше дослідження для роботи психологів у ЗВО?*

Відповідь здобувача: Дякую за запитання.

Результати дослідження дозволяють психологам у ЗВО точніше діагностувати рівень резильєнтності, ідентифікувати студентів із ризиком психоемоційного виснаження та надавати цілеспрямовану підтримку. Розроблені рекомендації можна використовувати для створення програм адаптації першокурсників, роботи з тривожними та депресивними проявами, проведення тренінгів та майстер-класів, а також — для формування психологічно безпечного освітнього середовища.

Самойленко Оксана Анатоліївна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри психології:

- *Які елементи програми можна масштабувати для інших освітніх рівнів або регіонів?*

Відповідь здобувача: Дякую за запитання.

Ключові блоки програми — розвиток емоційної саморегуляції, майндфулнес-практики, формування копінг-стратегій — є універсальними і можуть бути адаптовані під учнів старших класів, молодь у професійно-

технічних закладах або навіть працівників освітньої сфери. Програма не потребує складних ресурсів, є модульною, легко трансформується в онлайн-формат і може бути реалізована у різних соціокультурних умовах.

Грись Антоніна Михайлівна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології:

- *Як ви бачите інтеграцію ваших результатів у національну освітню політику?*

Відповідь здобувача: Дякую за запитання.

Інтеграція можлива через впровадження психоосвітніх модулів у навчальні плани, створення міждисциплінарних програм з акцентом на розвиток життєстійкості, формування нормативної бази щодо психологічного супроводу студентів, особливо в умовах кризових ситуацій. Також перспективним є розробка національних стандартів психічного здоров'я в освіті, з урахуванням емпіричних даних дослідження та апробованої програми.

ВИСТУПИ:

Каліна Ірина Іванівна, доктор економічних наук, професор, заступник директора ННІУЕБ:

Шановні колеги!

Ознайомившись із представленою дисертацією, хочу відзначити її високу наукову новизну та практичну орієнтованість. Автор переконливо обґрунтував важливість резильєнтності як критичного ресурсу адаптації в умовах соціальних трансформацій і воєнного часу. Особливо цінним є те, що дослідження не залишилося в межах теорії – здобувачем була розроблена і апробована ефективна психокорекційна програма, що довела свою результативність.

Варто також відзначити глибоку емпіричну базу роботи, використання валідних інструментів і багатовимірну оцінку феномена. Дослідження має не лише академічну вагу, а й практичне значення для освітньої системи України, зокрема в контексті психологічної підтримки студентів у кризових умовах.

Вважаю, що результати цієї роботи можуть і повинні бути інтегровані в систему психологічного супроводу в ЗВО.

Синякова Віра Богданівна, доктор психологічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри психології:

Шановні колеги!

Дослідження, представлене здобувачем, є вкрай актуальним, особливо у світлі сучасних викликів, з якими стикається студентська молодь — від емоційного виснаження до тривалих стресових навантажень.

Обрана тема «розвиток резильєнтності» - не лише сучасна, а й соціально значуща. Позитивним моментом є структурована та системна подача матеріалу, чітке розмежування понять, а також глибокий аналіз психофізіологічних і соціальних чинників, що впливають на резильєнтність.

Автор показав себе як дослідник із аналітичним мисленням, який поєднує емпіричні дані з теоретичними положеннями. Особливо цінною є побудова регресійної моделі, яка дозволяє не лише описати, а й передбачати рівень стресостійкості студентів.

Безсумнівно, робота має високу прикладну цінність і заслуговує на подальше впровадження у практику вищої освіти.

Грись Антоніна Михайлівна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології:

Дозвольте поділитися своїм позитивним враженням від дисертаційного дослідження. Його актуальність не викликає сумнівів: ми щодня стикаємося з проблемами емоційного виснаження студентів, зниженням їх адаптаційного потенціалу та потребою в підтримці психічного здоров'я.

Автор не лише окреслив проблему, а й запропонував ефективні, науково обгрунтовані шляхи її вирішення. Особливо важливо, що дослідження проведене у реальних складних умовах воєнного стану, що додало йому емпіричної глибини та соціальної цінності.

Результати, отримані в межах дисертаційної роботи, мають потенціал бути включеними до державних програм з охорони психічного здоров'я молоді. Це вагомий внесок у розвиток прикладної психології в Україні.

Вважаю, що автор успішно реалізував поставлені завдання і гідно представив свою наукову позицію. Отже, дисертація Мініна М.О. на тему: «Особливості розвитку резильєнтності студентської молоді» відповідає вимогам пункту 10 Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167, тому я особисто підтримую пропозицію щодо рекомендації даної дисертаційної роботи до подальшого проходження в спеціалізованій вченій раді.

Шонша Олена Леонідівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології, рецензент:

Шановні колеги!

Хочу висловити щиру підтримку представленій дисертаційній роботі, присвяченій надзвичайно актуальній темі – розвитку резильєнтності студентської молоді. У сучасних умовах тривалої нестабільності, війни, інформаційного перенасичення та зростання тривожності серед молоді саме цей напрям психологічних досліджень є ключовим для збереження ментального здоров'я нації. Особливу цінність цієї праці вбачаю в її комплексному підході – від ґрунтового теоретичного аналізу до практичної розробки й апробації ефективної психокорекційної програми. Такі роботи мають бути в центрі уваги не лише психологічної спільноти, а й освітніх управлінців, адже вони формують основу психологічно безпечного академічного середовища. Дисертація є яскравим прикладом прикладної науки у дії – з глибоким науковим підґрунтям і чітко окресленими можливостями практичного впровадження. Підтримую

здобувача у його наукових зусиллях та вважаю роботу актуальною, науково значущою та такою, що має вагоме практичне спрямування.

Я.М. Раєвська, д.психол.н., проф., директор ННІПСН МАУП (науковий керівник):

Шановні колеги!

Дисертація Мініна Микити Олександровича присвячена важливій і своєчасній науковій проблемі – дослідженню особливостей розвитку резильєнтності студентської молоді в умовах соціальної турбулентності, воєнних загроз, невизначеності майбутнього та пов'язаних із цим викликів для психічного здоров'я. Актуальність обраної теми не викликає сумнівів, адже здатність зберігати психологічну стійкість, адаптивність і продуктивність у складних умовах стає визначальним фактором життєздатності не лише окремої особистості, а й суспільства в цілому. Особливо це стосується молодого покоління, яке наразі формується в умовах надзвичайно високої психологічної напруги та потребує науково обґрунтованої психологічної підтримки.

Дисертантом обґрунтовано вибір теми дослідження, чітко сформульовано об'єкт, предмет, мету, завдання, гіпотезу, методологічні підходи, обрано адекватні психодіагностичні та статистичні методи. Особливо варто відзначити побудову та впровадження авторської програми розвитку резильєнтності студентської молоді, результати якої підтверджують її ефективність у підвищенні емоційної стійкості, рефлексивності, впевненості та адаптаційного ресурсу особистості.

Дисертація має завершену логічну структуру, методологічно виважена, узгоджена з вимогами до наукових кваліфікаційних робіт. Микита Олександрович виявив високий рівень академічної культури, глибокі знання в галузі психології особистості, здатність до критичного аналізу наукових джерел і до самостійного проведення емпіричного дослідження. Ним послідовно вирішено завдання:

1. Проведено теоретичний аналіз категорії резильєнтності, її структурних компонентів і чинників формування в юнацькому віці;
2. Досліджено рівень розвитку резильєнтності у студентів у зв'язку з психологічними та соціальними характеристиками;
3. Побудовано та апробовано психокорекційну програму, спрямовану на розвиток стресостійкості та адаптивних можливостей молоді;
4. Представлено чіткі рекомендації для практичного впровадження програми у системі вищої освіти та молодіжної психологічної допомоги.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані у діяльності психологів закладів вищої освіти, працівників служб психологічної підтримки, педагогів, а також у процесі розробки стратегій превенції психологічного вигорання, емоційної дезадаптації та тривожних розладів серед молоді.

Хочу відзначити особисту відповідальність, наукову ініціативу, системність і глибоку мотивацію Микити Олександровича протягом усього

періоду підготовки дисертації. Він не лише старанно опрацьовував теоретичний матеріал і виконував емпіричне дослідження, а й активно залучався до наукової діяльності, зокрема – до участі у фахових конференціях, підготовки наукових публікацій, розробки тренінгових модулів.

Дисертаційне дослідження Мініна М.О. повністю відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.). Здобувач повністю виконав освітньо-наукову програму підготовки докторів філософії у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія» у Міжрегіональній Академії управління персоналом. Результати наукової діяльності висвітлені в 11 наукових працях, у тому числі 2 статті проіндексовані у наукометричній базі Scopus, дві статті у фахових виданнях України, внесених до міжнародних науково-метричних баз даних, три праці апробаційного характеру, чотири доповіді на міжнародних і всеукраїнських конференціях, круглих столах, марафонах.

Дисертація Мініна М.О. містить нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія», є самостійним, послідовним й науково цінним дослідженням, яке може бути подане на розгляд до спеціалізованої вченої ради.

УХВАЛИЛИ:

Дисертація Мініна Микити Олександровича на тему «Особливості розвитку резильєнтності студентської молоді» є самостійним, завершеним, цілісним науковим дослідженням, оформленим відповідно до встановлених вимог.

Актуальність теми та її зв'язок із планами науково-дослідних робіт.

Дисертаційне дослідження виконане у межах комплексних науково-дослідних тем кафедри психології Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» «Соціально-психологічний супровід збереження психічного здоров'я особистості в умовах трансформації суспільства», «Трансформаційні процеси розвитку та

становлення особистості у кризових ситуаціях: сучасні психосоціальні виміри» (Державний реєстраційний номер: 0122U201363 від 06.11.2022).

Внесок автора полягає у розробленні психологічної програми розвитку резильєнтності студентської молоді як чинника збереження психічного здоров'я в умовах соціальної нестабільності; створенні й адаптації методичного інструментарію для вивчення рівнів та особливостей резильєнтності студентів; визначенні ефективних психокорекційних стратегій, спрямованих на підвищення особистісної стійкості, саморегуляції та здатності до конструктивного подолання стресу; а також у впровадженні результатів дослідження в освітню та консультативну практику з метою оптимізації адаптаційних ресурсів молоді.

Формулювання наукового завдання, пове розв'язання якого отримано в дисертації. Наукова повизна одержаних результатів полягає у тому, що:

вперше: здійснено комплексне емпіричне дослідження ефективності психокорекційної програми розвитку резильєнтності студентської молоді в умовах соціальної нестабільності та академічної невизначеності, що дозволило кількісно підтвердити вплив програми на ключові психічні й фізіологічні характеристики, пов'язані зі стресостійкістю та адаптивністю особистості;

визначено: динаміку змін основних показників резильєнтності, психоемоційного стану, суб'єктивного сприйняття стресу, психофізіологічного напруження, функціонального самопочуття, копінг-стратегій та рівня соціального самоконтролю на основі статистично валідного аналізу даних за вісьмома психодіагностичними методиками;

теоретично обґрунтовано доцільність розгляду резильєнтності як динамічного інтегративного утворення, що включає когнітивний, емоційно-регуляторний, соціально-комунікативний, фізіологічний та поведінковий, і функціонує як адаптаційний ресурс у складних соціальних умовах.

досліджено рівень розвитку резильєнтності студентської молоді та встановлено його залежність від таких психологічних предикторів, як емоційна стабільність, самооцінка, комунікативна компетентність, адаптаційний потенціал, мотивація досягнення та ціннісні орієнтації;

доведено високу ефективність впровадженої психокорекційної програми розвитку резильєнтності студентської молоді, яка забезпечує істотне зниження рівня стресу (PSS-10), емоційного напруження (SCL-90-R), психофізіологічного дискомфорту (PSM-25), а також сприяє підвищенню загальної стресостійкості (CD-RISC), покращенню копінг-стратегій (CISS, Д. Амірхан), комунікативного самоконтролю (М. Снайдер) та функціонального стану (САН); усі виявлені зміни є статистично значущими з високим розміром ефекту (Cohen's $d \geq 1.0$);

розроблено та апробовано структуровану психокорекційну програму, що включає чотири функціональні блоки – розвиток емоційної саморегуляції, подолання тривожності, формування позитивного мислення та активізацію соціальної підтримки – яка тривала чотири місяці та охопила 125 студентів

експериментальної групи; програму протестовано з дотриманням умов наукового контролю й повторного вимірювання;

виокремлено практичні рекомендації для фахівців психологічної служби, науково-педагогічних працівників та адміністрацій закладів вищої освіти щодо створення психоемоційно безпечного освітнього середовища, що сприяє розвитку резильєнтності, з урахуванням індивідуально-психологічних і гендерних особливостей студентської молоді;

поглиблено та уточнено: понятійно-категоріальний апарат дослідження феномена резильєнтності в межах сучасної психологічної науки, з урахуванням вікових особливостей студентської молоді, що дало змогу визначити резильєнтність як інтегральну здатність особистості до адаптації, саморегуляції та збереження функціональної цілісності в умовах стресу та невизначеності; структура резильєнтності як цілісного психічного утворення, що включає когнітивно-оцінювальні, емоційно-вольові, мотиваційні, поведінкові та фізіологічні компоненти, кожен з яких може бути цілеспрямовано розвинений у рамках психокорекційного впливу; критерії, показники та психодіагностичні інструменти оцінювання рівня резильєнтності студентської молоді, що забезпечило можливість валідного вимірювання динаміки змін у процесі впровадження програми.;

подальшого розвитку набули: підходи до психологічного супроводу студентської молоді в системі вищої освіти в контексті формування резильєнтності як ресурсу життєстійкості, самореалізації та соціальної адаптації.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків, рекомендацій, що захищаються. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані автором у дисертаційній роботі, ґрунтуються на теоретико-методологічних засадах науки «Психологія», узагальненні поглядів та дослідженні ідей провідних вітчизняних і зарубіжних учених, використанні системи загальнонаукових і спеціальних методів. У роботі використано значну кількість джерел інформації, наведено дані про апробацію результатів на науково-практичних конференціях та впровадження розробок автора у практичну діяльність організацій. У цілому наукові результати, отримані в дисертації, є достовірними, науково обґрунтованими та доказовими.

Наукове значення роботи полягає у створенні, науковому обґрунтуванні та емпіричній перевірці ефективності психокорекційної програми розвитку резильєнтності студентської молоді, яка може бути впроваджена в практику діяльності психологічних служб закладів вищої освіти, центрів психологічної допомоги, а також у тренінгову й освітню діяльність. Розроблена програма має чітку структуру, базується на сучасних наукових уявленнях про природу резильєнтності, включає адаптовані методи емоційної саморегуляції, когнітивної перебудови, підвищення стресостійкості та розвитку соціального ресурсу. Її застосування забезпечує підвищення рівня психологічного благополуччя, зниження емоційного та психофізіологічного напруження, покращення адаптаційних можливостей студентської молоді.

Практичне значення та використання результатів роботи. Отримані дані можуть бути використані: у практиці психологічного консультування молоді в умовах освітньої та соціальної нестабільності; при розробці програм профілактики дезадаптаційних розладів, синдрому емоційного вигорання, підвищеної тривожності; у професійній діяльності практичних психологів, викладачів та кураторів академічних груп; при підготовці фахівців психологічного профілю в закладах вищої освіти, а також у межах програм післядипломного підвищення кваліфікації; як основа для подальших досліджень феномену резильєнтності, вікових і гендерних особливостей її розвитку та впровадження інноваційних психопрофілактичних інструментів.

Результати дослідження були впроваджені у практику Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Хмельницький національний університет, Харківського інституту Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Розроблені наукові положення та отримані емпіричні дані є самостійним внеском автора у розробку проблеми особливостей розвитку резильєнтності студентської молоді. В опублікованих зі співавторами працях доробок автора становить 80 %. Розробки та ідеї, що належать співавторам, у дисертації не використовуються. За результатами дисертаційної роботи опубліковано 11 наукових праць, у тому числі 2 статті проіндексовані у наукометричній базі Scopus, дві статті у фахових виданнях України, внесених до міжнародних науково-метричних баз даних, три праці апробаційного характеру, чотири доповіді на міжнародних і всеукраїнських конференціях, круглих столах, марафонах.

Список опублікованих праць за темою дисертації

Статті в наукових фахових виданнях з психології, включених до переліку, затвердженого МОН України та міжнародних наукометричних баз даних:

1. Minin M, Tverezovska N, Tabakar K, Kunchenko D, Babii M, Barzylovych A. Ensuring sustainable development through comprehensive psychological support and population rehabilitation. *Salud, Ciencia y Tecnologia [Internet]*. 2025 Feb. 22 [cited 2025 Jul. 11];5:1467. <https://sct.ageditor.ar/index.php/sct/article/view/1467>
2. Shcherbak, T., Lukashov, O., Koval, I., Kruglov, K., Minin, M., Nosov, P., Zinchenko, S., Hoian, I. (2024) Compensatory phase of fatigue among football players in the organization of motivational structure. *Journal of Physical Education and Sport*, 24 (11), art. no. 279, pp. 1528-1541. DOI: 10.7752/jpes.2024.11279 <https://www.efsupit.ro/images/stories/november2024/Art%20279.pdf>
3. МІНІН, М. (2025). Модель резильєнтності студентської молоді. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*.

Психологія, (1 (66), 80-85. <https://doi.org/10.32689/maup.psych.2025.1.11>
<https://journals.maup.com.ua/index.php/psychology/article/view/4716>

4. Мінін М. Психологічні предиктори резильєнтності студентської молоді. *Габітус*. Вип. 70. 2025. С.157-161 DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2025.70.28> <http://habitus.od.ua/journals/2025/70-2025/30.pdf>

Тези на конференціях апробаційного характеру:

1. Мінін М. Психологічні чинники розвитку резильєнтності у студентської молоді. *Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку* : зб. наук. праць за матер. IV міжнародної наук.- практ. конф. (Полтава–Лубни, 20-21 лютого 2025 р.) / за ред. Л. О. Данильчук. Полтава : в-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2025. Том I. 303 с. С. 280-284.

2. М. О. Мінін, Я. М. Раєвська. Особливості розвитку резильєнтності студентської молоді: теоретичний дискурс *Проблеми модернізації України: [зб. наук. пр.]*. Вип. 17: *Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції “Розбудова інноваційних економіки, менеджменту та освіти в умовах нової соціальної реальності”* (Київ, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 23–24 травня 2024 р.) /редкол. : С. В. Храпатий (голова) [та ін.]. 2024.С. 314-317.

3. Мінін М. Соціокультурні та індивідуально-психологічні аспекти резильєнтності. *Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку* : зб. наук. праць за матер. III міжнародної наук. практ. конф. (Полтава, 22-23 лютого 2024 р.) / за ред. Л. О. Данильчук. Полтава : в-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2024. Том II. С. 29-33.

4. Мінін М. Психологічні особливості резильєнтності старших підлітків в умовах воєнного часу. III *Всеукраїнський науково-методичний семінар-марафон з міжнародною участю «Дитинство: сучасні реалії, виклики, перспективи»*. Полтава, 31 травня 2024 року.

5. Мінін М. Складові психологічного здоров'я здобувачів вищої освіти. IV *круглий стіл до Дня працівника соціальної сфери з міжнародною участю «Здоров'язберезувальний простір працівників соціальної сфери»*. Полтава – Лубни, 7 листопада 2024 року.

6. Мінін М. Психологічні умови та методи розвитку резильєнтності студентської молоді. *Міжвузівський круглий стіл «Трансформаційні процеси розвитку та становлення особистості»*. Київ-Хмельницький-Харків, 2024.

7. Мінін М. Аналіз проблеми розвитку резильєнтності студентської молоді. III *Всеукраїнська наукова конференція здобувачів вищої освіти та молодих учених «Особистість у фокусі соціогуманітарних, педагогічних та психологічних наук»*. Полтава, 31 травня 2024.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана кваліфіковано, грамотно, науковим стилем, виклад матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій можна охарактеризувати як доступний.

Характеристика особистості здобувача. Мінін Микита Олександрович зарекомендував себе як цілеспрямований, відповідальний і здібний молодий науковець, який володіє високим рівнем академічної культури та глибоким інтересом до дослідницької діяльності. У процесі роботи над дисертаційним дослідженням він продемонстрував уміння системно опрацьовувати наукову літературу, критично аналізувати сучасні підходи, проводити ґрунтовні емпіричні дослідження із застосуванням валідного методичного інструментарію. Характеризується як зібрана, дисциплінована, інтелігентна, ініціативна особистість, здатна до самостійного мислення, конструктивної співпраці та наукової рефлексії.

Він упевнено використовував інноваційні методи збору та аналізу даних, упровадив авторський підхід до розв'язання поставлених завдань, показав високий рівень наукової зрілості. Своєчасно та успішно виконав освітньо-наукову програму підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 «Психологія», що підтверджує його готовність до подальшої наукової та професійної діяльності.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК ЩОДО ДИСЕРТАЦІЇ:

1. За науковою новизною, теоретичним та практичним значення результатів дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія» Мініна Микити Олександровича на тему: «Особливості розвитку резильєнтності студентської молоді» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.).

2. Порушити клопотання перед Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом про утворення спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертаційної роботи Мініна Микити Олександровича на тему: «Особливості розвитку

резильєнтності студентської молоді» з метою присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія» у складі:

Синякова Віра Богданівна – доктор психологічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри психології Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук, Міжрегіональна Академія управління персоналом - голова разової спеціалізованої вченої ради;

Шопша Олена Леонідівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук, Міжрегіональна Академія управління персоналом - рецензент;

Шпортун Оксана Миколаївна – доктор психологічних наук, професор кафедри психології КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти» - офіційний опонент;

Сердюк Людмила Захарівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач лабораторії психології особистості імені П.Р. Чамати, Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України - офіційний опонент;

Лазос Гелена Петрівна – кандидат психологічних наук, декан факультету психології, Зігмунд Фройд Університет Україна - офіційний опонент.

Результати голосування присутніх на засіданні докторів наук та кандидатів наук: всього: «за» – 18, «проти» – немає, «утрималося» – немає. У тому числі: 4 докторів психологічних наук, 2 докторів педагогічних наук, 2 докторів економічних наук, 5 кандидатів психологічних наук, 1 кандидат педагогічних наук, 1 кандидат політичних наук, 1 кандидат філософських наук, 2 кандидати наук з державного управління.

Головуючий розширеного засідання
кафедри психології, доктор
психологічних наук, професор,
професор кафедри психології

М.М. Павлюк

Секретар розширеного засідання
кафедри психології, кандидат
психологічних наук, доцент кафедри
психології

О.Б. Мельничук

Рецензент: кандидат психологічних
наук, доцент, доцент кафедри психології

О.Л. Шопша